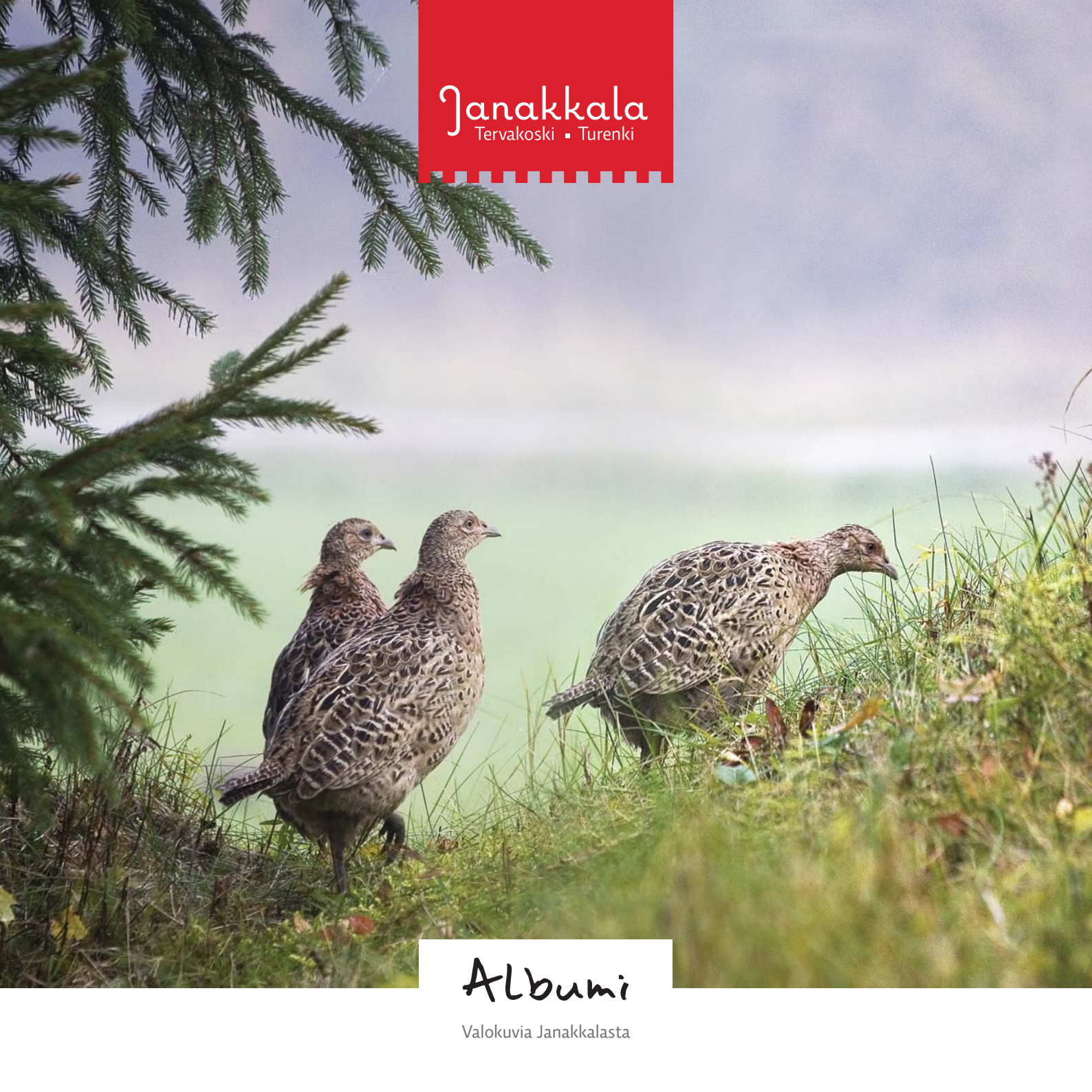

A photograph of three grouse birds standing in a grassy field. Two birds are on the left, facing right, and one is on the right, facing left. They have brown and white mottled feathers. In the background, there is a soft-focus landscape with a rainbow visible in the sky. A pine tree branch is in the upper left corner.

Janakkala
Tervakoski ■ Turenki

Albumi

Valokuvia Janakkalasta

JANAKKALA-ALBUMI

Syksyllä 2013 janakkalalaisia haastettiin lähettämään valokuviaan yhteiseen valokuvakollaasiin. Aihe oli vapaa, kunhan kuva oli Janakkalassa kuvattu. Kuvat julkaistiin netissä ja tulostettiin Turengin kirjaston galleriaseinälle sitä mukaan kun niitä lähetettiin. Taidenäyttely alkaa yleensä avajaisilla, mutta koska Janakkala-albumi oli avajaispäivänään 1.9.2013 tyhjä valkoinen seinä, vietimmekin vasta näyttelyn purkajaisia 12.10. Tuolloin galleriaseinällä komeili huikeat 325 upeaa valokuvaa, joilla oli 77 eri kuvaajaa.

Valokuvissa näyttäytyi kaunis ja luonnonläheinen Janakkala, niin kuin tässäkin esitteessä, joka on rakennettu lähes yksinomaan kuntalaisten ottamista, Janakkala-albumin kuvista. Tekstit tarjoavat pieniä makupaloja alueen historiaan ja nykypäivään.

Ole hyvä – tervetuloa pistäytymään Janakkalassa.

Kaikki albumiin lähetetyt kuvat ovat nähtävissä osoitteessa

www.janakkala.fi/albumi

L. Joutsenniemi
Lena Joutsenniemi
Viestintäpäällikkö

PUUHANALLEN KOTIKUNTA

Janakkalan suurimmat taajamat ovat Turenki ja Tervakoski, joista löytyvät kaikki arjen palvelut, Tervakoskelta myös uimahalli, elokuva-teatteri sekä tietenkin Puuhamaa. Kunnantalo on Turengissa. Kylistä suurin on näyttelijälegenda Ida Aalbergin kotikylä Leppäkoski. Löytymäellä syntyi taiteilija Onni Oja ja siellä eli ja vaikutti myös professori, valtiomies Leo Mechelin. Kiipulaan on puolestaan kasvanut Wilhelmiina ja Kustaa Kiipulan perinnön ympärille mittava hyvinvointi- ja koulutuskeskus puutarhoineen ja suoramyyntimymälöineen. Moni Janakkalan kylistä on syntynyt kartanon ympärille, kuten mm. Harviala, joka on antanut nimensä myös tunnetuille puiden takuutaimille. Niitä kasvatetaan Harvialassa edelleen.

"Alikartano"
Kuva: Elisa Putti

"Syksy Turengintiellä"
Kuva: Kimmo Hurri

TURENKI KASVOI SOKERITEHTAAN YMPÄRILLE

Turengin niin kuin muunkin Janakkalan kehittämiseen vaikutti olennaisesti maamme ensimmäinen, Helsingistä Hämeenlinnaan kulkenut rautatie, joka otettiin käyttöön vuonna 1862.

Rautatie lienee yksi syistä, joiden vuoksi Hämeen raakasokeritehdas-toimikunta päätti aikanaan rakentaa sokeritehtaansa Turengiin. Paikakunnalla oli myös runsaasti osaamista, sillä Antreasta muuttaneet siirtokarjalaiset toivat tullessaan niin sokerijuurikkaan viljelytaitonsa kuin kokemuksensa sokerin tuotannosta rajan taakse jääneessä tehtaassa. Sokeritehtaan koneiden käynnistäminen vuonna 1948 käynnisti myös Turengin kehittymisen yhdeksi Suomen voimakkaimmin teollistuneeksi maalaiskunnaksi. Taajama alkoi kasvaa tehtaan ympärille. Ajan tapaan tehdas rakennutti myös asuintaloja.

1960-luvulla sokeritehdas sai seuraa jäätelötehtaasta. Jäätelöä valmistetaan Turengissa edelleen, mutta sokerin tuotanto loppui 1998. Sen sijaan sokeritehtaan yhteyteen rakennettu konepaja toimii vieläkin. Sokeritehtaan rakennukset ovat edelleen teollisuuskäytössä. Turengista tuli kunnan hallinnollinen keskus, kun nyt jo purettu Päivärinteén huvila ostettiin kunnantaloksi vuonna 1917. Nykyinen kunnantalo valmistui 1963.

"Lokakuun lämpöä"

Kuva: Kaisu Lindstén

"Kesämarkkinoilla"

TURENGIN ASEMA

Turengin komea, Suomen vanhimpiin kuuluva puinen asemarakennus rakennettiin silloisen pikkukylän kokoon nähden huomattavan suureksi, koska ajatuksena oli tehdä Turengista Pietarin radan risteysasema. Junamatka Helsinkiin kesti aikanaan lähes viisi tuntia, nykyään reilun tunnin.

"Aseman kello"

Kuva: Marika Lönnqvist

"Aseman aamu"

Kuva: Seija Puusaari

"Mä en leiki teidän kaa"

Kuva: Pirkko Kanervisto

TERVAKOSKELLA TEHTIIN PAPERIA JO 1800-LUVULLA

Tervakoski alkoi kehittyä nykyisiin mittoihinsa, kun kosken partaalle perustettiin paperitehdas vuonna 1818. Paikkakunta hengitti ja kasvoi samaan tahtiin tehtaan kanssa. Sitä mukaa kun tehdas laajeni, se tarvitsi työntekijöitä mitä moninaisimpiin tehtäviin itse paperinvalmistuksesta alueen kunnossapitoon. Työntekijät puolestaan tarvitsivat asuntoja, kouluja lapsille ja tekemistä vapaa-ajallaan. Tehdas oli monessa mukana; se rakennutti asuintaloja niin työväestölle kuin eläkeläisille, tuki omakotirakentamista, perusti kouluja, oli mukana kirkon pystyttämisessä, tarjosi viljelypalstoja, palkkasi terveydenhoitajan ja lääkärin ja huolehti kulttuuritoiminnasta. Seuraelämän keskus oli komea Seurahuone, joka puutaloarkkitehtuurin ystävien suruksi purettiin vuonna 1963 valmistuneen Seuratalon tieltä. Seuratalossa, joka sekin edustaa ylpeästi oman aikakautensa tyylikästä arkkitehtuuria harrastettiin, opiskeltiin kansalaisopiston kursseilla, näyteltiin ja pidettiin taidenäyttelyitä. Talolla harrastetaan edelleen.

Tänään korkealaatuisiin erikoispapereihin keskittynyt Tervakoski Oy on Suomen vanhin toimiva paperitehdas.

"Kylmä"

Kuva: Leena Joutsenniemi

"Puujoen sillat Leppäkoskella"
Kuva: Risto Rask

LEPPÄKOSKI RAKENTUI TIILISTÄ

Leppäkosken savipitoinen maa ja kylän kautta Helsingistä Hämeenlinnaan kulkeva rautatie synnyttivät alueelle kukoistavan tiiliteollisuuden. Alkuunsa savi kaivettiin maasta lapioin ja kuljetettiin tiiliruukeille hevosvoimin. Tiilet tehtiin käsityönä ja kausiluontoisesti. Vähitellen toiminta koneellistui, tuotanto kasvoi kaikissa kylän kolmessa tiilitehtaassa ja leppäkoskelaisista huimapäisistä piippumuurareista tuli maankuuluja. Aikanaan elementtirakentaminen syrjäytti muuraamisen eivätkä Leppäkoskenkaan tehtaat selvinneet alan vaikeuksista. Viimeinen tiili valmistettiin Leppäkoskella 1987. Pitkälle toista sataa vuotta kestäneestä, koko kylän elämään vaikuttaneesta aikakaudesta kertoo edelleen taivasiin kurottava koristeellinen Rauhaniemen piippu.

"Haukankalliolta"

Kuva: Seija Puusaari

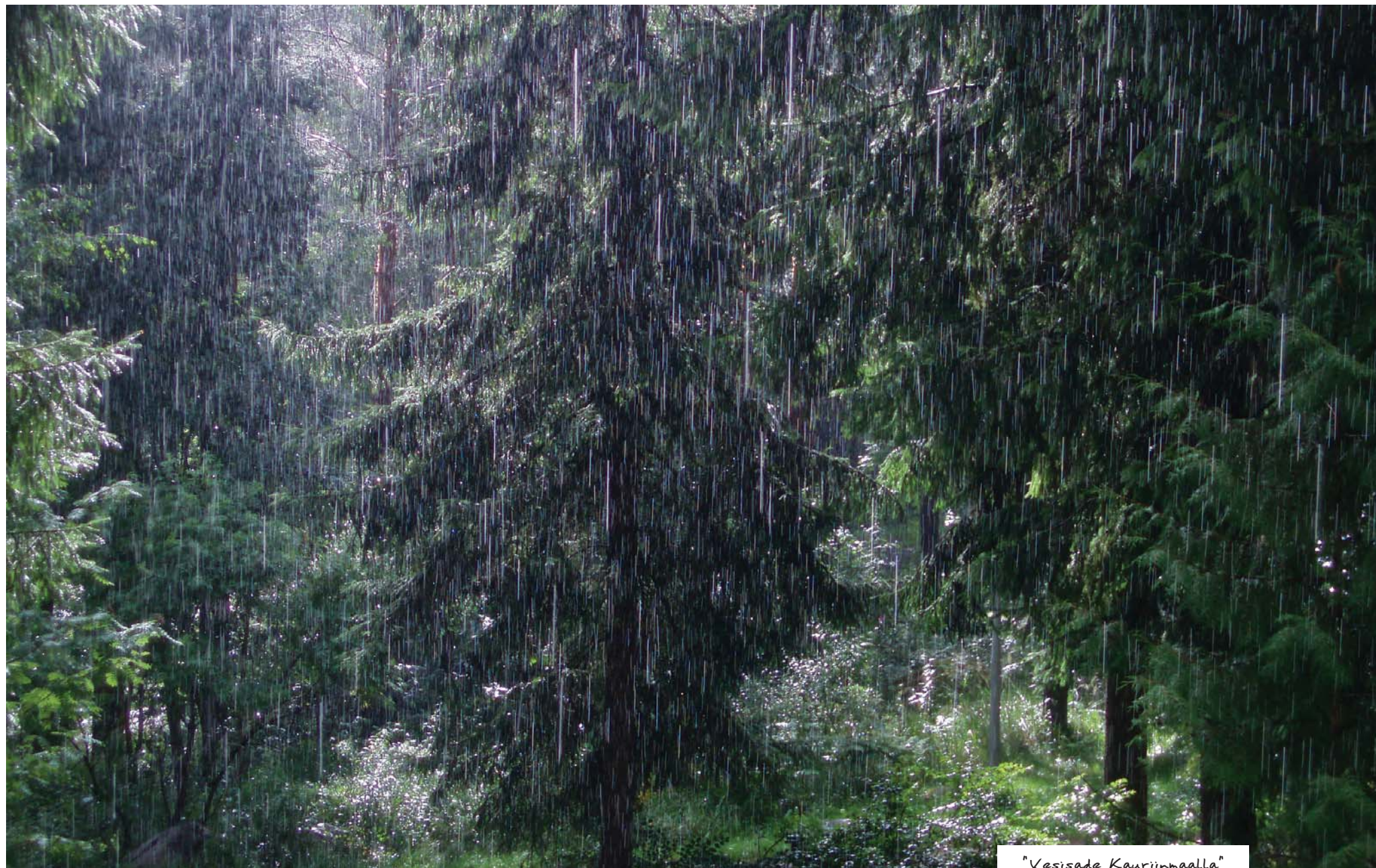

"Elonkorjuuaikaa Leppäkoskella"

Kuva: Risto Rask

"Vihdoin kesä!"
Kuva: Kirsi Roos

"Vesisade Kauriinmaalla"
Kuva: Päivi Vuorensyrjä

"Keto"

Kuva: Pirkko Kanervisto

KORKEALTA NÄKEE KAUAS

Janakkalalaista maisemaa hallitsevat harjumuodostelmat, jotka tarjoavat upeita näköaloja vehmaaseen maalaismaisemaan ja kasvaviin taajamiin. Tunnetuin on keskiaikainen, knallin lailla maisemasta kohoava Hakoisten linnavuori. Kallion tasainen laki tarjoaa huikeat puitteet vaikka kesäiselle piknikille. Jyrkän kallion juurella näkyy Hakoisten jo keskiajalla perustettu kartano ja sitä ympäröivät puistot. Korkealle pääsee kiipeämään myös Leppäkosken Haukankalliolla, Tarinmaan Määkynmäellä tai vaikka Turengin Hakamäessä. Hakamäestä voi aloittaa myös reippailun valaistuilla ulkoilureiteillä tai frisbeegolfata.

"Hakamäen montulta"

Kuva: Janet Jauhiainen

"Kirpeässä pakkassäässä"

Kuva: Harri Niemi

"Kevään herkkyyttä"

Kuva: Kaisu Lindtén

"Jääpuikot talvella"

Kuva: Henna Heinämäki

KYLMÄNKUKKA – NIMIKKOKUKKA

Janakkalan harjuilta löytyy useita uhanalaisen Hämeen kylmänkukan kasvupaikkoja. Kylmänkukka on myös Janakkalan kunnan nimikkokukka.

"Kylmänkukat"

Kuva: Harri Niemi

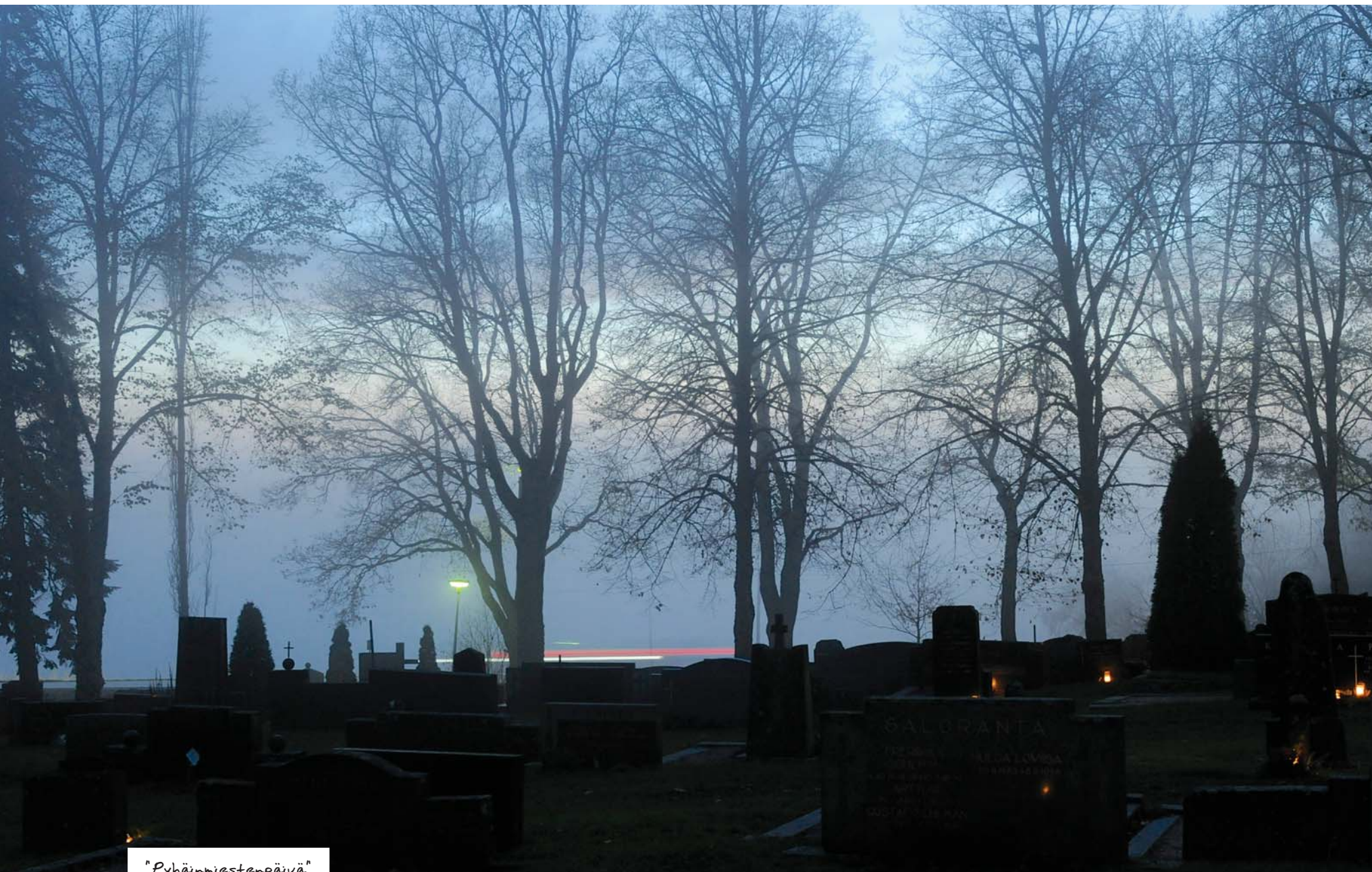

"Laurinmäen Torpparimuseo"

Kuva: Jussi Kulonen

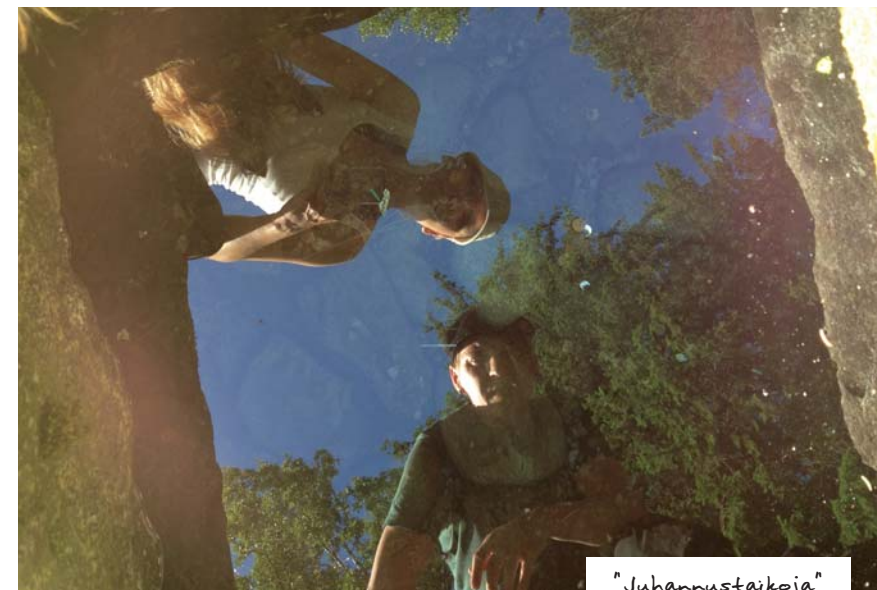
KIRKONKYLÄLLÄ – KUIN ENNEN VANHAAN

Tarinmaalla, Janakkalan kirkonkylän viehättävässä vanhassa miljöössä yhdistyvät luonto ja historia. Keskiaikaisen Pyhän Laurin kirkon seutu oli jo rautakaudella tärkeä hauta- ja uhripaikka. Laurin lähdettä pidetään yhtenä Kanta-Hämeen tärkeimmistä uhrilähteistä ja sen lähistöllä on säilynyt myös joukko uhrikiviä ja rautakautisia röykkiöitä. Uudempaa historiaa edustavat Laurinmäen torpparimuseo sekä sieltä Määkynmäelle kiipeilevä luontopolku. Kauniissa kirkossa järjestetään usein konsertteja ja Laurimäellä muita tapahtumia.

"Pyhäinmiestenpäivä"

Kuva: Kimmo Hurri

"Juhannustaikoja"

Kuva: Kirsi Roos

"Janakkalan Barokki 2013"

Kuva: Leena Joutsenniemi

"Talviturkissa"
Kuva: Kaisu Lindstèn

KANOOTILLA VAIKKA SÄRKÄNNIEMEEN

Janakkalan karttaa täplittävät monet pienet järvet ja niitä yhdistävät joet, joista rakentuu pitkiä kanootein tai pienvenein kuljettavia vesireittejä aina Tampereelle saakka. Uimaranta on Janakkalassa aina lähellä, monella pyrähdysten päässä kotisaunasta, vaikka ei omaa rantaa omistaisikaan. Talvella voi kastautua sulaan avantoon niin Turengissa kuin Tervakoskellakin – ja niin monet tekevätkin, joka aamu ennen töihin lähtöä.

"Ahilammen kesäaamu"

Kuva: Eija Niemi

"Aamulenkillä"

Kuva: Päivi Remula

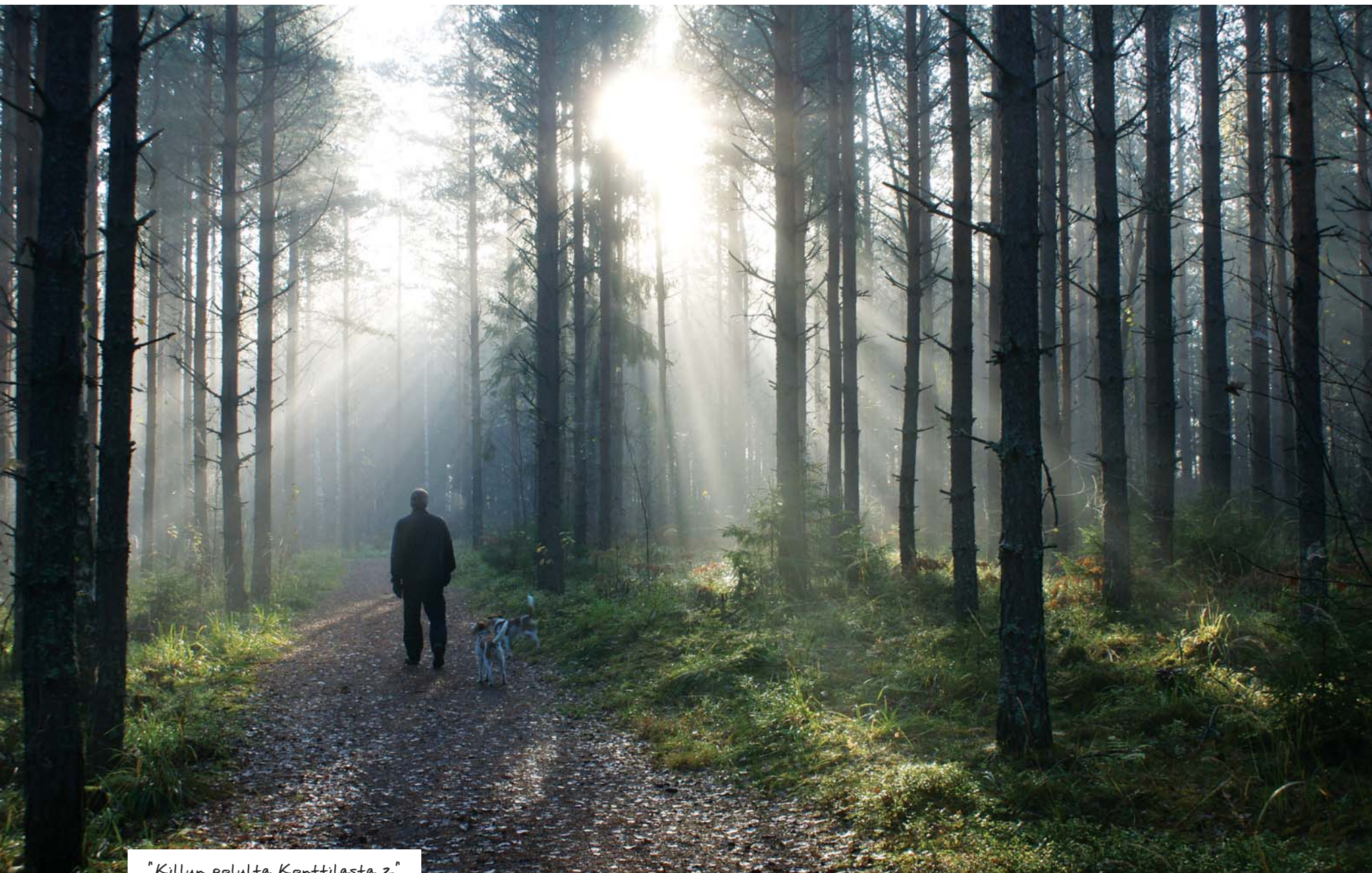
"Yyy Kaa Koo Nyyyyt!"

Kuva: Marika Lönnqvist

"Mallinkaistenjärvi ent. Isojärvi Marjamäenlahti"

Kuva: Jorma Saarinen

"Killun polulta Konttilasta 2"

Kuva: Janet Jauhiainen

"Suurisuolle johtava lankutus"

Kuva: Harri Niemi

"Pieni polku"

Kuva: Kaisu Lindstén

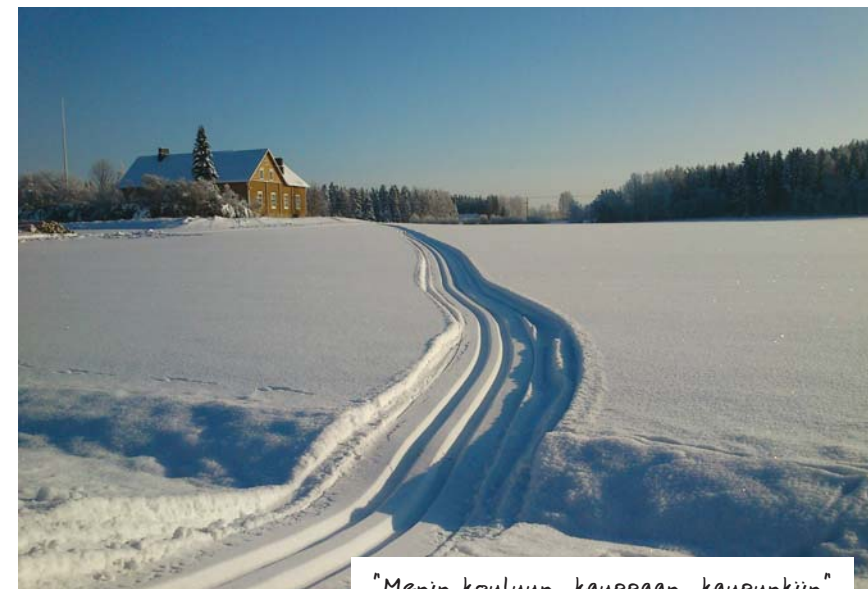
"Kauppilan laavu"

Kuva: Aleksi Niemelä

HYVÄ ON HIIHTÄJÄN HIIHDELLÄ

Janakkalan hoidetut ulkoilureitit muodostavat kymmenien kilometrien verkoston teitä ja polkuja vaihtelevassa maastossa, niin harjujen päällä kuin Suurisuon pitkospuilla. Talvella yhdysladut liittävät toisiinsa luiste-luuhiihtoon sopivat valaistut reitit ja tarjoavat loputtomasti latukilometrejä nälkäisemmällekin hiihtäjälle.

"Menin kouluun, kauppaan, kaupunkiin"

Kuva: Martin Roots

"Rasmus ja Prinssi leikkivät hevosenleikkejä"

Kuva: Leila Kinnari-Wahren

OMA KOTI, OMA PIHA, OMA RYYTIMÄÄ

Eri aikakausien kerrostumat ovat hyvin havaittavissa niin Turengissa, Tervakoskella kuin Leppäkoskellakin, jotka ovat kaikki aikanaan kasvaneet perinteikkäiden tehtaiden ympärille. Tänään Tervakoksen Eväsojalle, Leppäkosken Stoltinkorpeen, Turengin Kyteriin sekä Harvialaan rakentuu uusia omakotitaloalueita, joissa voi toteuttaa omakotiasujan haaveita, oman yrttimaan tai leivinuunin keittiöön. Janakkalassa tonttikoot ovat suurempia kuin naapurikaupungeissa – ja hinta edullisempi. Kaikista taajamista löytyy myös rivi- ja kerrostaloasuntoja.

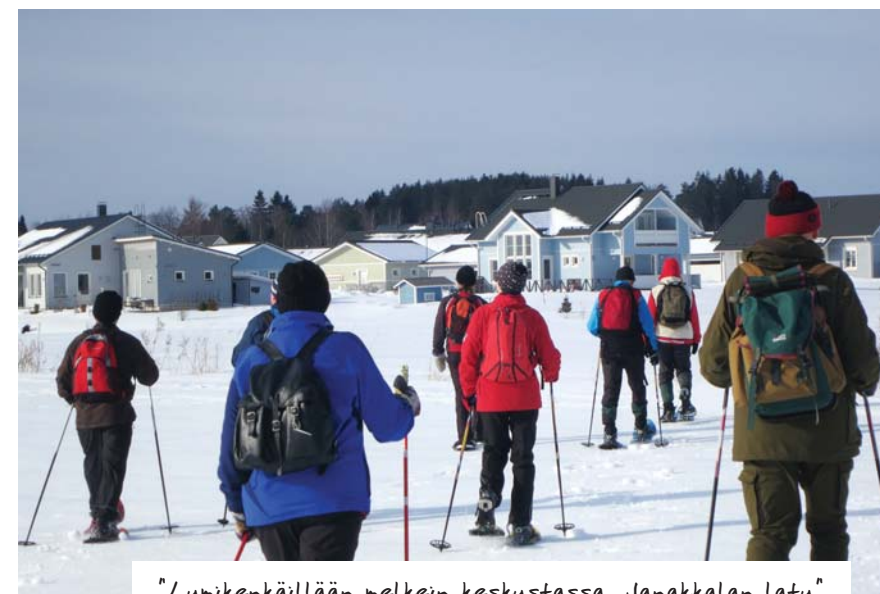
"Pirttimäki"

Kuva: Leena Joutsenniemi

"Ikkunanaisea"

Kuva: Pirjo Lampinen

"Lumikenkäillään melkein keskustassa, Janakkalan Latu"

Kuva: Harri Niemi

"Partiolippukunta Janakkalan Ilvesten talviaktiviteetteja Wohlisaarella"

Kuva: Aleksi Niemelä

MIKÄ HARRASTAEN TULEE SE LAULAEN MENEE

Janakkalassa toimii yli sata yhdistystä. Joukossa on niin kyläyhdistyksiä, harrastajateattereita, kuoroja, liikuntaseuroja, martoja kuin partiolaiaakin. Yhdistykset sekä Sibelius- ja Vanajaveden opistot kursseineen mahdollistavat mainiot puitteet harrastamiseen. Janakkalan tapahtumakalenteriin ovat vakiinnuttaneet paikkansa mm. juoksu- ja ulkoilutapahtuma KiipFIT, Janakkalan Musiikkipäivät, Janakkalan Barokki, Janakkala-juhla, Tervassa tapahtuu, kesämarkkinat, kesäteatterit ja joulunavaukset. Näiden lisäksi kylissä ja taajamissa tapahtuu paljon – niin paikallisten yritysten kuin yhdistysten ansiosta.

"Juhannus"

Kuva: Reetta Karjalainen

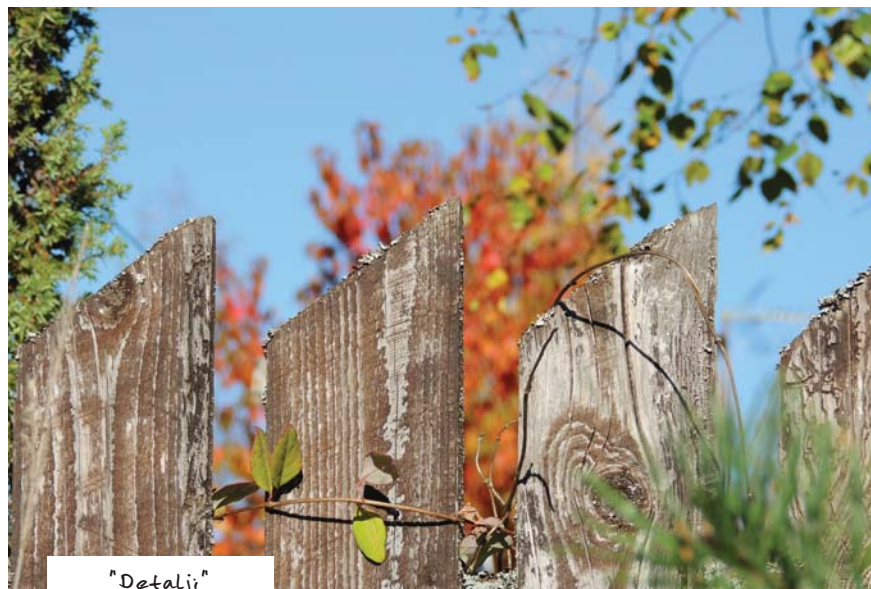
"Pello"

Kuva: Reetta Karjalainen

"Pieni puolukanpoimija"

Kuva: Carita Wikström

"Detalji"

Kuva: Kaisu Lindstèn

"Juhannus Mallinkaistenjärvellä"

Kuva: Päivi Ojala

"Pysy kunnossa - KiipFit"

Kuva: Heidi Lampsjärvi

"Talven valossa"

Kuva: Aleksi Niemelä

"Matkellinen halo"
Kuva: Marika Lönnqvist

"Maisema ikkunassa"
Kuva: Kimmo Hurri

"Taistelu"
Kuva: Tiina Pölönen

RUUHKIEN TUOLLA PUOLEN

Janakkala on mainio paikka asua ja elää. Se on maalla ja silti palveluiden äärellä sekä nopeiden yhteyksien päässä niin Helsingistä kuin Tampereeltakin, puhumattakaan naapurikaupungeista Riihimäestä ja Hämeenlinnasta. Marja- ja sienimaastot, uimarannat, lenkkipolut ja hiihtoladut ovat kävelymatkan päässä, joka puolella Janakkalaa. Enemmän sosiaalista tohinaa löytyy taajamista ja kyliltä, joissa tapahtuu paljon niin kulttuurin kuin muun elämän saroilla. Siitä pitävät paikalliset yritykset ja yhdistykset huolen.

JANAKKALAN STRATEGISET MITAT

Janakkala kuuluu Etelä-Suomeen ja Kanta-Hämeen maakuntaan.

Pinta-ala on 586 km², josta vesistöä 37 km².

Asukkaita on noin 16 900, joista Turengissa 7 350 ja Tervakoskella 4056.

Suurimmat työnantajat Janakkalan kunnan lisäksi ovat Kiipulasäätiö,

Valio Oy, Tervakoski Oy, Suomen Nestlé Oy sekä Kolmeks Oy.

